

Maatilatalouden kehittämisrahasto

Viite: Talousarvioasetus (254/2004) 66i §

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON VUODEN 2020 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Maa- ja metsätalousministeriön (ministeriö) tilinpäätöskannanotto perustuu ministeriön 25.3.2021 hyväksymään maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) vuoden 2020 tilinpäätökseen ja tilintarkastajan (Ryhmittymä BDO Audiator Oy/ BDO Oy) tilintarkastuskertomukseen. MMM esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella Makeran vuoden 2020 tilinpäätökseen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Vuonna 2020 Makeran varoin edistettiin maa- ja metsätalousministeriön eri politiikkasektoreiden tavoitteita pääpainon ollessa edelleen maatalouden investointien tukemisessa. Osa tuotantosuunnista joutui koronaviruksesta aiheutuvien markkinahäiriöiden vuoksi likviditeettikriisiin, jolloin maksuvalmiuden turvaamiseksi jouduttiin ottamaan käyttöpääomailainoja, joita varten osa yrityksistä tarvitsi valtiontakausta. Laki valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille (232/2019) mahdollisti nopean reagoimisen takaustarpeeseen. Rahaston varoilla tuetaan myös maaseudun ja maaseutuelinkeinojen tutkimusta.

Makeran tilinpäätöksen mukaan Luonnonvarakeskus (Luke) on vuonna 2020 tehnyt selvityksen *Maatalousinvestointien tukimuotojen arviointi ja maatilatalouden kehittämisrahaston rooli niiden toteutuksessa* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 47/2020). Selvitystyössä tarkasteltiin pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti Makeran tulevaisuuden vaihtoehtoja ja selvitettiin rahaston toiminnan avoimuutta, kriteeristöä, vaikuttavuuden mittausta ja raportointia sekä johtokunnan kokoonpanoa. Luonnonvarakeskuksen selvityksen perusteella Makeran säilyttämislle rahastona on perusteita. Selvityksen mukaan rahaston säilyttämistä puoltaisivat erityisesti sen joustavuus yllättävissä rahoitustarpeissa ja sen käyttökelpoisuus takausinstrumenttina. Maatilatalouden kehittämisrahaston toimintaa olisi kehitettävä edelleen tarkastelemalla menojen mahdollisia uusia rahoituslähteitä sekä kehittämällä muun muassa rahaston toiminnan avoimuutta. Makeran uudistamistyötä on jatkettu maa- ja metsätalousministeriössä huomioiden selvityksen havainnot ja kehittämis ehdotukset.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Rahasto hoiti hyvin säästöjen mukaiset tehtävänsä sekä toteutti ministeriön Makeran toiminnalle asettamia toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita. Lisäksi rahasto toteutti omalta osaltaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle asettamia vaikuttavuustavoitteita. Ministeriö on vahvistanut 25.3.2021 rahaston tilinpäätöksen valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnan käsittelyn jälkeen.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Maatalouden investointien rahoitus muodostuu EU-rahoituskaudella 2014-2020 kokonaisuudesta, jossa osa avustusvaroista osoitetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituskehystä (talousarviomomentti 30.10.40) ja kokonaan kansallisesti rahoitettava osuus maatilatalouden kehittämisrahastosta. Vuosi 2020 oli Makerasta kokonaan kansallisesti rahoitettavien maatalainvestointeja koskevien tukijärjestelmien osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman

2014–2020 toimeenpanon vilkkain vuosi. Näitä avustuksia maksettiin lähes 100 miljoonaa euroa. Kansallisesti rahoitettavien investointiavustusten lisäksi Makeran varoin rahoitettiin myös peruskuiva-
tukseen ja poro- ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisia hankkeita. Lisäksi erä-
siin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisiin kohteisiin oli mahdol-
lista myöntää valtionlainoja Makeran varoin. Makeraa pääomitettiin valtion talousarviosta vuonna
2020 yhteensä 166,8 miljoonaa euroa

Tilinpäätöksessä esitetään maatalouden investointi- ja aloitustukien sekä tutkimuksien toteutuneet
kappalemäärät, tiedot valtionvastuu- ja valtiontakaustoiminnasta sekä takaisinperinnöistä. Investoin-
tituen osalta esitetään Makerasta rahoitettujen tukikohteiden ja rahoituksen määrä. Vuonna 2020 in-
vestointituen hakemusmäärä on pysynyt edelleen suurena, huolimatta maidontuotannon sopimus-
käytännöissä tapahtuneista muutoksista ja naudanlihantuotannon loppukasvatukseen liittyvästä yli-
kapasiteetista. Makerasta rahoitettiin myös avustuksia esimerkiksi salaojitukseen, eläinten hyvinvointia
ja tuotantohygieniaa parantaviin investointeihin, kuivaamoinvestointeihin sekä lammas- ja vuohi-
talouden investointeihin. Kaikkiaan vuonna 2020 tehtiin 2454 myönteistä maatalouden investoin-
tiavustuspäätöstä, joilla myönnettiin avustusta yhteensä noin 126,5 miljoonaa euroa. Myönteisistä
avustuspäätöksistä 2209 kappaletta koski Makerasta rahoitettavia kohteita, joihin myönnettiin avus-
tusta yhteensä noin 97,9 miljoonaa euroa, kun vuotta aikaisemmin myönnettiin avustuksia yhteensä
noin 54,3 miljoonaa euroa.

Makerasta myönnettiin valtiontakauksia vuonna 2020 myöntövaltuuden mukainen määrä 14 miljoonaa
euroa. Valtion takaama lainamäärä nousi 67,9 miljoonaa euroon vuonna 2020 (57,6 miljoonaa euroa
vuonna 2019). Valtiontakauksista mahdollisesti aiheutuvat menot maksetaan Makeran varoista. Vu-
oden 2020 lopussa valtiontakauksista maatalojen maksuvalmiuslainoille annettujen lakien 922/2016 ja
232/2019 perusteella valtion takaama lainamäärä tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville
maatalousyrittäjille oli yhteensä 37,5 miljoonaa euroa (37,8 miljoonaa euroa vuonna 2019). Vuonna
2020 takauksista aiheutui 1,7 miljoonaa euroa tappioita (0,3 miljoonaa euroa vuonna 2019). Tilikau-
den aikana tappiot ovat kasvaneet edelliseen tilikauteen verrattuna.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeiden haussa vuodelle 2020 myön-
nettiin rahoitusta 18 maa- ja elintarviketalouden kehittämistä koskevaan uuteen tutkimushankkeeseen
yhteensä noin 3,7 miljoonaa euroa. Yhteensä vuonna 2020 tutkimus- ja kehittämishankkeisiin käytet-
tiin rahoitusta 5,86 miljoonaa euroa.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Makeralla ei ole palkattua henkilökuntaa. Vuonna 2020 tehtäviä hoidettiin Ruokavirastossa, Valtio-
konttorissa sekä maa- ja metsätalousministeriössä. Rahastoa koskevien tehtävien hoito on otettu
huomioon Ruokaviraston henkilöstökehityksessä sekä toiminnassa. Ministeriössä Makeraan liittyviä
tehtäviä hoidetaan ruokaosastolla. Päätöksiä Makeran varoista tehtiin ministeriössä, Ruokaviras-
tossa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Rahaston tilintarkastusmuistion mukaan hallintoa on hoidettu sitä koskevien lakien, säädösten ja oh-
jeiden mukaisesti. Lisäksi vuotta 2019 koskevan tilintarkastuksen yhteydessä annetut suositukset on
pääosin riittävällä tavalla huomioitu.

3. Ministeriön esitys rahaston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Rahaston tulee jatkossa arvioida omaa toimintaansa suhteessa rahaston toimintaan tehtäviin linjauksiin yhteistyössä ministeriön kanssa.

Ministeriö toteaa, että tilintarkastajan suosituksen mukaisesti rahaston tulee edelleen kiinnittää huomiota täsmäytysmenettelyihin ja oikeellisuuden ja täydellisyyden varmentavien kontrollien kehittämiseen tilusjärjestelyiden osalta. Lisäksi ministeriö toteaa, että tilintarkastajan suosituksen mukaisesti rahaston tulee sisäisen valvonnan kehittämiseksi harkita rahaston reaali- ja kirjanpidon prosessien kuvaamista ja niihin liittyvien vastuiden määrittelyä kirjallisesti.

Takaustappioiden sekä -vastuiden kasvu huomioiden Makeran johtokunnan tulee seurata valtiontakauksista rahaston vastattavaksi jäävien menojen kehitystä

4. Ministeriön omat toimenpiteet rahaston tuloksellisuuden parantamiseksi

Parhaillaan Euroopan unioni on valmistelemassa uutta, vuosia 2021-2027 koskevaa tukiohjelmakautta, jonka myötä uudistuvat Euroopan unionitason säädökset sekä monivuotinen rahoituskehys. Rahoituskausien välissä on siirtymäkausi vuosina 2021 ja 2022. Siirtymäkaudella noudatetaan rahoituskauden 2014-2020 säädöksiä ja käytetään rahoituskauden 2021-2027 määrärahoja. Uuden rahoituskauden tukijärjestelmäkokonaisuuden rahoituksesta päätetään erikseen.

Makeran tehtävät jakaantuvat säädösten perusteella maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston, Valtiokonttorin ja rahaston johtokunnan kesken. Rahaston hallinnon hajanaisuudesta johtuen ministeriö tulee kiinnittämään erityistä huomiota rahaston kokonaisuuden hallintaan sekä tietojen täydellisyyden ja oikeellisuuden varmentamiseen liittyvien kontrollien tarpeeseen yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Apulaisosastopäällikkö

Taina Aaltonen

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM osastot ja toimialat
MMM/HAKE/ohjaus- ja talousyksikkö
MMM/RO/yksiköt